
Na východ od Západu: benzinky a synové slavných otců

Na východ od Západu: benzinky a synové slavných otců

Čtrnáct filmů ze všech koutů bývalého sovětského bloku představí karlovarská sekce Na východ od Západu. Nechybí české *El Paso*, náctiletí sebevrazi ani Gagarin.

Když pomíneme koprodukční dokument Slováka Marka Škopa *Osadné*, nemá domácí kinematografie v letošních soutěžních sekcích jiného zástupce než *El Paso*. Režisér Zdeněk Tyc v něm vypráví příběh Romky, která už nevěří ani lidem, kteří jí chtějí pomoci. A tak se po smrti manžela, nezvykle natočené pro český film, ocitá v zajetí úřadů i svých vlastních dětí. Ve snímku si zahráli Irena Horváthová, Linda Rybová nebo Vladimír Javorský.

„Jedná se o silný autorský film, který se zabývá problémy současnosti a zaujímá k nim postoj. Proto jsme ho vybrali,“ říká Lenka Tyrpáková z programového oddělení MFF Karlovy Vary, která má sekci Na východ od Západu na starosti. „Myslím, že v rámci této sekce vzbudí sympatie. Víím, že třeba v Itálii či ve Francii je problém minoritních etnik velmi aktuální, a v tomhle kontextu by *El Paso* mohlo zaujmout,“ doplňuje ji umělecká ředitelka Eva Zaoralová. Premiéru v českých kinech měl film letos v březnu.

Rozpad manželství a maďarské perly

Letošní kvalitou nacený Týden maďarského filmu ovládl snímek *Ztracené časy* (*Utolsó idők*). Jako svůj autorský debut ho natočil Áron Mátay. Nabízí drsný příběh automechanika Ivána a jeho mentálně postižené sestry Eszter v krásném prostředí zapadlé vesnice na maďarsko-ukrajinském pomezí. Právě v kontrastu s ním vynikají všedně kruté starosti hlavních hrdinů.

Ze stejné země pochází filozofický film *Sedmý kruh* (*A hetedik kör*) maďarského režiséra Árpáda Sopsitse. Inspiroval se u Danteho i skutečnou sebevraždou dvou malých školáků. Snímek s velmi drásavě autentickou poslední scénou je metaforickým bojem mezi dobrem a zlem.

Jedním z nejvýraznějších snímků sekce je polská *Prasklina* (*Rysa*). Intimní příběh ženy, která se po čtyřiceti letech manželství dozví, že si jí její muž vzal jen z příkazu komunistické státní bezpečnosti, popisuje drásavý rozpad fungujícího vztahu. Niterná bolest hlavních hrdinů vede k totální destrukci jejich charakterů a absolutnímu odcizení. Cesta k odpuštění vede jen přes boží trest; odpustit ale neznamená znovu milovat. V hlavní roli exceluje Jadwiga Jankowska-Cieślaková, která za svůj výkon obdržela polského filmového Orla (obdoba Českých lvů). Mimochodem herečka má doma i cenu z Cannes z roku 1982.

Zvláštní zábavu si našli otupělí manželé v litevském filmu **Tlumená světla** (*Artimos šviesos*). Tráví noci korzováním v autě od benzínky k benzínce. Snímek, který má letos na festivalu světovou premiéru, má stejnou producentku jako film *Sběratelka*, hit loňských Varů.

Rovněž poprvé uvidí diváci a divačky albánský film **Alive!**, který představuje osud Koliho, jenž žije ve dvou světech – ve zdánlivé přítomnosti a zdánlivé minulosti. Časová hranice povolí, když ho vystopuje vrah, který na něm má vykonat krevní mstu.

Básník se vrací do vlasti

Výjimečné budou dva ruské filmy. *Jeden a půl pokoje* (*Poltory komnaty ili sentimentalnoje putěšestvije na rodinu*) je hraným debutem dokumentaristy a animátora Andreje Chržanovského, ke kterému se odhodlal ve svých devětašedesáti letech.

„A vůbec to není poznat, jde o hravý snímek, v nejlepším slova smyslu sentimentální, nechybí v něm animované ani dokumentární pasáže,“ říká Tyrpáková.

Vypráví o návratu básníka, disidenta a nositele Nobelovy ceny Josifa Brodského do rodného Sovětského svazu, ke kterému ale zřejmě ve skutečnosti nedošlo. Na trajektu Brodskij vzpomíná na osudy vlastní rodiny. A jak už to při vzpomínání bývá, i na četná příkoří se dívá shovívavým pohledem.

Ruského režiséra má i *Papírový voják* (*Bumažnyj soldat*), jehož postavy, terapeut Daniil, jeho žena lékařka Nina a milenka Věra, se podílejí na přípravě Gagarinova letu v kazašském Bajkonuru. Alexej German mladší je mimo jiné syn slavného filmaře. Stejně jako Srb Vladimir Paskaljević, který má v Na východ od Západu drama *Ďáblovo město* (*Djavalja Varoš*). Současné příběhy několika neutěšených duší žijících v Bělehradu nemají ústředního hrdinu, všechny ale spojuje zoufalá touha přežít existenční krize. Pro charakteristiku jednotlivých postav používá Paskaljević přímočaré zkratky, které korespondují s realistickým laděním snímku. Snímek bude mít ve Varech světovou premiéru.

Neoznačené DVD

Dvanáctiletý kluk z filmu *Druhý břeh (Gagma napiri)* George Ovashviliho má po krk nuzného života v gruzínském Tbilisi a vydává se hledat ztraceného otce do poválečné Abcházie. A režisérka a scenáristka Guka Omarová zase natočila film *Šamanka (Baksy)* o tom, co se stane, když vám na dvoře vyroste benzínová pumpa.

Ryčná muzika jako symbol elánu, který není kam směřovat. Film *Raci* představuje jednoduché dějové schéma osudů dvou mladých Bulharů – od dětinsky naivních her, kterými zabíjejí monotónnost, přes touhu někam patřit po krutý konec sebe sama jakožto bezvýznamné figurky, které se nepodařilo uplatnit svůj entusiasmus.

Poněkud netradiční formou se na program festivalu dostaly ázerbájdžánské **40. dveře (40-ci qapi)**, ve kterých se mladík Rustam po násilné smrti otce rozhodne převzít roli hlavy rodiny. „Jednoho zimního dne nám poštou přišlo neoznačené DVD,“ říká s úsměvem Tyrpáková. I takovouto cestou někdy putují filmy do celosvětově sledované výkladní filmové skříně střední a východní Evropy.

Zbyněk Vlasák

Zbyněk Vlasák je studentem mediální komunikace na FSV UK. Je redaktorem Festivalového deníku a deníku Právo. (Článek byl publikován 3. 7. v 1. čísle Festivalového deníku.)

Foto: Film Servis Festival Karlovy Vary